

Kurkijokelainen

Kurkijokelaisen, hiitolaisen ja karjalaisen hengen vaalija ja ajankohtaisten kysymysten selvittäjä

×

Nro 18 • Perjantaina 20. syyskuuta 2013

64. VUOSIKERTA

Irtonumero 2 € (sis. alv 24 %)

Elokuun seikkailu Kurkijoella

Luonto on monelle ensiker-
talaiselle yllätys. Voivat-
ko horsmat ja nokkoset
kasvaa yli ihmisen pituuden?
Tuuhea heinä kätkee yllätyk-
sellisiä kuoppia ja kohoumia,
joita ei näe.

Vaikeudet eivät matkalai-
sia lannistaneet! Kotipaikoille
mentiin haasteista huolimatta.

Matkan aiheena olivat Kur-
kijoen kirkolliset rakennukset.
Rakennukset olivat raunioina,
mutta Pekka Riikosen kertoma
historia oli jäljellä. Hautaus-
mailla oli myös nähtävää, kai-
kilta kolmelta hautausmaalta
löytyi suomalaisia hautakiviä.
Rämpimistä vanhalla hautaus-
maalla siivitti vielä sadekuuro.

Keskimmäisellä hautaus-
maalla järjestetty keväinen
talkootyö oli näkyvissä, mut-
ta samalla voitiin todeta, että
talkoita tulee jatkaa. Kurkijoen
seutua ei turhaan kehuta vilja-
vaksi, myös hautausmaiden
rehevä kasvusto aloitti uutta
kukoistustaan; vesoja ja versoja
oli noussut paljon.

Moni koki elämänsä seik-
kailun elokuisella Kurkijoen

Elokuun leppää ilta, karjalaiset laulut ja päivän löytöjen ja kommellusten jakaminen loivat ainutlaatuisen tunnelman. Kuva HS

matkalla, monesta suusta myös
kuului, että tänne pitää päästä
uudestaan – kenties keväällä,
kun heinät ovat matalampia.

Piilokuva! Missä on Tuija Alhola? Yli kaksi-metriset horsmat eksyttivät kulkijoita toisistaan Sorjossa. Tuttu Härkösten kotipaikka kuitenkin löytyi. Kuva: Tanja Härkönen

Tiukkaa on! Kuljettajamme Tauno "Tane" Muikun käsissä iso bussikin kääntyi melkein mihin vain. Kuva HS

Eero Nenonen katselee Haavikolla jyrkkää rinnettä, josta tuli juuri ylös istuen, työntäen jaloillaan itseään ylöspäin. Mahtava saavutus kahdeksan-kymppiselle etenkin kun metsässä oli jo harhailtu muutama ylimääräinen tunti kuljettajan odottaessa huolestuneena. Kuva: Eeva Siljander.

Kohtaaminen kapealla hiekkatiellä ei ole aina yksinkertaista. Tästäkin selvittiin hienosti Tervun ja Vätikän välillä. Kuva HS

Tässä lehdessä

Häät pappilassa

Miten häät ja luontoretki liittyvät yhteen? Kurkijoen rovastin pappilassa vietettyihin häihin liittyi myös retki kalliolle. Marja-Liisa Laine kertoo Kurkijoella vuonna 1894 vietetyistä **mahtihäistä** sivulla **5**

Karjalainen kalamies

ennen ja nyt. Raija Laaksonen tutkiskelee kalastusta historian valossa sekä nykypäivän ilmiönä kalaruokiakaan unohtamatta. **Kalastusasiaa** sivulla **6**

Evakko-äiti-keräys

on hyvässä vauhdissa Hiitolan Pitäjaseurassa. "Keräys-fantti" kulkee mukana jokaisessa tilaisuudessa ja lihookin, vaikka vielä on tilaa. **Lue lisää sivulta** **6**

Serkut matkasivat Kurkijoella

Pölkit ja Tukiätkä tutkivat sukunsa vanhoja sijoja ympäri Kurkijokea. Sukumatka yhdisti sukupolvien ketjua ja sai hyvää palautetta matkan nuorimmalta. **Ukkovaari** kertoo sivuilla **8-9**

Kurkijoki-Museo

on avoinna lauantaisin koko syyskauden!
Tarkemmin **takasivulla**

Toimitus on avoinna tiistaisin ja torstaisin klo 9-14.

Seuraavat lehdet ilmestyvät 4.10., 18.10. ja 1.11.

Pitääkö painettu sana pintansa?

Tätä kirjoittaessani on perjantai ja 13. päivä. Kuinkahan tässä käy? Perjantaita pidetään huonon onnen päivänä. Sama uskomus liittyy lukuun 13. Onneksi kuukauden 13. päivä osuus perjantaiksi vain 1-2 kertaa vuodessa. Kurkijokelainen lehden ilmestymiselle joka toinen perjantai ei epäonnenpäivästä ole siis suurta vaaraa. Toivottavasti lukijoille perjantai on edelleen odottamisen arvoinen hyvä päivä.

Ennen uskottiin painettuun sanaan. Piti olla mustaa valkoisella. Toisin on nyt. Paperille painamisen merkitys vähenee tekniikan kehittyessä. Nähtävää ja kuultavaa tietoa tulee tuutin täydeltä monelta kanalta. Lisäksi voi käyttää uusia vempaimia läppäreitä, täppäreitä ja älykännyköitä. Menossa on mediavalankumous. Tietojen antaminen ja levitys ei ole enää valtaapitävien käsissä. Informaatio leviää maailmanlaajuisesti silmänräpäyksessä. Suljettujen yhteiskuntajärjestelmien aika alkaa olla ohi - toivottavasti valtioiden välisiä rajoja rikkomatta.

Suomessa emme edelleenkään voi tehdä maantieteelle mitään. Meillä ja naapurilla on vain aika suuria tietoyhteiskunnallisia eroja. Tästä yhtenä esimerkkinä on Jarmo Mäkelän toimittamat Venäjän verkossa uutispätkät, joita kuulee silloin tällöin perjantaiamuisin radio Ylen ykköseltä. Venäjän verkoista poimitut Suomea koskevat asiat liittyvät usein lasten huoltajuuskiistoihin. Niitähän riittää kun tietojen välittäjänä on

tunnettu dosentti. Suomen Akatemian puheenjohtajan Arto Mustajoen mukaan Bäckmanilla on Venäjän medioissa viisi kertaa enemmän näkyvyyttä kuin Jyrki Kataisella tai Tarja Halosella. Totta vai tarua? Pieni maa pienet kuopat, iso maa isot kuopat. Sanan kuoppa tilalle voi olla myös sana valhe. Mitä suurempi valhe, sitä paremmin se leviää.

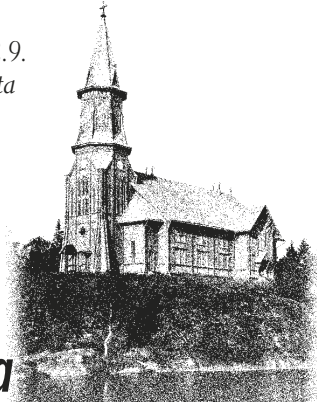
Kurkijokelainen lehti on toivottavasti edelleen meille tärkeä yhdysside perinteiden säilyttämisessä. Taloudellisista paineista huolimatta lehdellä on tulevaisuutta. Lehden kehittämisessä on hyväksyttävä vain maailman muuttuminen. Esimerkkinä voisi käyttää vaikkapa Karjalaa. Karjalainen on varautunut muutokseen aloittamalla julkaista perjantain lehteä monen eri digitaalisen jakelukanavan kautta. (Päätös tehty 19.9.2012.) Ylen uutisissa on usein maininta lisätiedoista www-sivuilla. Kurkijokelainen voisi ehkä kokeilla mainostaa itseään netissä ja sosiaalisessa mediassa siten, että annettaisiin vain lyhyet otsikot ja kehoitus ”Lue lehdestä lisää”.

Hyvää onnekasta perjantaita toivoen
**Osmo Kuosa, Kurkijoki-Säätiön
valtuuskunnan varapj.**

P.S. Kirja-arvostelutoivomus kirjasta
Leena Liukkonen: Venäläiset tulevat

Hartaus sunnuntaille 22.9.
18.sunnuntai helluntaista

**Vapauden ja
ilon Jumala,
pysy minussa**

”Onko sisko uskossa, vai muuten vaan surkee?” kyseltiin jo 70-luvulla. Vaikka kysyjällä saattoikin olla veitikkamainen hymy suupielessä, niin kysymyksen taakse kätkeytyy vahva mielikuva kristitystä ihmisestä.

Elämä näyttää usein synkän puolensa ja siksi surkea ilme kasvoilla tuntuu aidolta ja jotenkin uskottavalta tätä elämän polkua kulkiessa. Ei ainakaan tule leimattua kevytmieliseksi eikä ”suruttomaksi”.

Silti, jotain on kyllä pielessä, jos tämä on koko totuus tästä Jumalan luomasta todellisuudesta; tästä jonka silmillämme näemme, ja siitä jota vielä tähyämme.

Vapauteen Kristus on meidät vapauttanut. Kutsunut elämään täyttää elämää hänen yhteydessään. Lunastanut meidät ja vapauttanut synnin, kuoleman ja pahan vallasta, niin kuin kasteemme yhteydessä on meille luvattu. Tässä on syytä iloon, hymyyn ja aitoon kohtaamiseen avoimin mielin ja rohkein katsein.

Usko on vastakohta surkeilulle ja synkkyydelle. Ilo on evankeliumin oikea ilmenemismuoto. Se saa liikkeelle, se saa toivon heräämään. Se antaa toivon myös silloin, kun jotain on mennyt rikki ja on arkana tulevaisuuden edessä.

Sanotaan, että terveen uskon ilmenemismuotoja ovat ilo, vapaus ja elämänmyönteisyys. Mikään inhimillinen ei voi olla meille vierasta. Jokainen meistä voi joutua sellaisten asioiden keskelle, jonne emme ikinä olisi kuvitelleet joutuvamme. Niin vain on. Mutta sielläkin on Kristus. Hänellekään ei mikään inhimillinen ole vierasta. Siinä hän on, vierelläsi. Muistuttamassa, ettei hän ole kaukana. Ja hän kääntää katsettasi kohti elämää. Ethän sinä tätä halua vastustaa? Anna Kristukselle mahdollisuus.

Taina Manninen

Kirjoittaja on Kajaanin seurakunnan kappalainen ja Vuoden pappi 2012.

Kirjoita Nuorisoseuratoiminnasta

Kurkijokelainen julkaisee syksyn aikana kirjoituksia ja artikkeleita nuorisoseuratoiminnasta Kurkijoella ja myös uusilla asuinsijoilla, joissa nuorisoseurat jatkoivat toimintaansa.

Kirjoitusten saamiseksi järjestettiin keväällä kirjoituskilpailu, johon osanotto oli vähäistä. Kilpailussa palkitti Arvi Heinosen kirjoittama muistelu julkaistaan myös syksyn aikana.

Tarvitsemme lisää materiaalia! Olitko mukana, mitä teit, mitä muistat? Oletko kuullut vanhempiesi tai sukulaisiesi kertomuksia seuratoiminnasta.

Kirjoita niistä meille, pienikin muistelu on tärkeä!

Kirjoitukset voi toimittaa joko käsin kirjoitettuna toimitukseen postitse tai tuomalla tai sähköpostilla.

Kustantaja ja julkaisija: KURKIJOKI-SÄÄTIÖ
www.kurkijoki.fi

Toimitusneuvosto: Raija Laaksonen, Marjalliina Laine,
Lauri Pölkki, Antti Sahla, Tero Vehviläinen ja Marja Leena Virtanen
Päätoimittaja: Helena Sulavuori
ja toimittajina kaikki Kurkijokelaisen ystävät

Toimitus: Koulukuja 7, 32200 Loimaa, puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi, kurkijokelainen1@gmail.com

Avoinna: Tiistaisin ja torstaisin klo 9–14

Lakon tai muun ylivoimaisen esteen takia ilmestymättä jääneistä numeroista ei suoriteta korvausta. Toimitus pidättää oikeuden muokata ja lyhentää lähetettyjä aineistoja. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisemisesta sattuneesta virheestä rajoittuu enimmäkseen ilmoituksesta maksetun hinnan palauttamiseen.

ILMOITUSHINNAT:

4-väri 90 senttiä/mm + alv 24 %
Mustavalk. 70 senttiä/mm + alv 24 %

Säännöllisistä ja jatkuvista ilmoituksista huomattava alennus. Väri-ilmoitukset sopimuksen mukaan. Puhelimitse annettuihin ilmoituksiin sattuneista virheistä lehti ei vastaa. Ilmoitusaineistojen jättöaika: tiistai klo 12 mennessä.

Lehti ilmestyy pääasiassa joka toinen perjantai. Painosmäärä 2000 kpl.

TILAUSHINNAT:

vuosi..... 49 euroa
6 kk..... 27 euroa
Pohjoismaat 54 euroa
Muualle 60 euroa
Tilinumero:
FI 12523900 40000897

Y-tunnus 0204020-9
Sivunvalmistus:
Etusivupaja, Loimaa
Paino: Satakunnan
Painotuote Oy, Kokemäki
ISSN 0782-5668

Osanottoon Kurkijoki- adressi

4 erilaista: kirkko, vanha
maisemakuva, värillinen
maisemakuva, kulleroita

Hinta: 8 € saatavissa toimituksesta

Haapasen Hautaustoimisto

TÄYDELLINEN HAUTAUSPALVELU
Puh. 762 2700 ja 762 2857

Heimolinnankatu 16, 32200 Loimaa

Liikeajan jälkeen Reunanen puh. 762 2700
Matkap. 0500 531 814, 050 561 0547

LOIMAAN KIVI

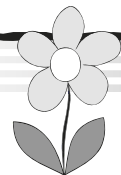
Hautakivet, kaiverukset,
kunnostukset ja oikaisu.

Kivicenter palvelee
ma - pe 9.00 - 17.00

Palininkatu 2, Loimaa, p. 0207 909 262, www.loimaankivi.fi

Nimi- päivät

27 pe Vesa
28 la Arja, Lenni
29 su Mikko, Mika,
Mikael, Miika,
Miikka, Miska,
Miko, Mikaela

Syyskuu viikko 38

20 pe Varpu, Vaula
21 la Mervi
22 su Mauri

viikko 40

30 ma Siru, Sirja, Sorja
31 ti Rauno, Rainer,
Raine, Raino

viikko 39

23 ma Minja, Miisa, Mielikki
24 ti Alvar, Auno
25 ke Kullervo
26 to Kuisma

Lokakuu

1 ke Valio
2 to Raimo

Muistettavaa

Vampulan Karjalaiset ry. Koukous- ja tupailta Tuulikki ja Veikko Sipiläisellä su. 22.9. klo 18.00. Tervetuloa

Hiitolan Pitäjäseuran Sukututkimuspiiri kokoontuu ti. 24.9. klo 17-20 Tuomarinkatu 2, Pori. (Käynti pihan puolelta) vetäjänä Harri Kekki. Entiset ja uudet mukaan.

Kalakurjet matka-aikataulu
Kurkijoen matkalle 27.–29.9. 2013

Virttaa, Matka Viitala	4.30
Alastaro, Kurakorventie	4.40
Hirvikoski, Apteekin	
pysäkki	4.50
Loimaan asema	5.00
Helsinki, Kiasma	7.00

Mitä seuraavat murre sanat tarkoittavat?

Tarkista tietosi takasivulta.

1. hiukassa
2. hötäkkä
3. kitupiikki
4. lärvi
5. mantii
6. närte
7. pössi
8. rätinki
9. saiju
10. uhvatta

Sanan Voimaa

- 20.9. Herra, minun Jumalani, sinua minä kütän koko sydämeistäni, iäti minä kunnioitan nimeäsi. Sinun hyvytysi on suuri, sinä nostit minut tuonelan syvyyksistä. Ps. 86:12-13
- 21.9. Herra, neuvo minulle tiesi, että noudattaisin sinun totuuttasi. Paina sydämeeni syvälle pyhä pelko nimeäsi kohtaan. Ps. 86:11
- 22.9. Jeesus kääntyi lainopettajien ja fariseusten puoleen ja kysyi: "Onko sapattina lupa parantaa vai ei?" He eivät sanooneet siihen mitään. Luuk. 14:3-4
- Virsi 185:3 Isä taivaan, avarasti saarnata suot sanaasi, kansallesi laupiaasti avaat armoporttisi. Minullekin avaa se, armotyösi valaise.
- 23.9. Sinun sanasi on lampu, joka valaisee askeleeni, se on valo minun matkallani. Ps. 119:105
- 24.9. Minä pyyhin pois sinun rikkomuksesi kuin pilven, sinun syntisi kuin pilviverhon. Palaa minun luokseni, minä olen lunnastanut sinut vapaaksi. Jes. 44:22
- 25.9. Vapauteen Kristus meidät vapautti. Pysykää siis lujina älkääkä alistuko uudelleen orjuuden ikeeseen. Gal. 5:1
- 26.9. Kiittäkää Herraa! Hän on hyvä. Iäti kestää hänen armonsa. Ps. 136:1

- 27.9. Kuinka rakastankaan sinun lakiasi! Kaiken päivää minä sitä tutkin. Sinun käskysi ovat alati ohjeenani, ne tekevät minut vihollisiani viisaammaksi. Ps. 119:97-98
- 28.9. Pahan poluille en jallani astu, minä tahdon totella sinun sanaasi. Sinun säädöksesi antavat minulle ymmärrystä. Sen tähden minä vihaan kaikkia valheen teitä! Ps. 119:101,104
- 29.9. Jeesus sanoi: "Totisesti: ellette käännny ja tule lasten kaltaisiksi, te ette pääse taivasten valtakuntaan." Matt. 18:3
- Virsi 136:3 Näin olet lapsiasi ennenkin varjellut ja pahan tulinolet pois heistä torjunut. Myös tänään turvakseen suo joukko enkelten, varjelus matkalleni keskellä vaarojen.
- 30.9. Anna minulle ymmärrystä noudattaa lakiasi, olla sydämeistäni sille kuuliainen. Ps. 119:34
- 1.10. "Kuule, Israel! Herra on meidän Jumalamme, Herra yksin. Rakasta Herraa, Jumalaasi, koko sydämeistäsi, koko sielustasi ja koko voimastasi." 5 Moos. 6:4-5
- 2.10. Sanoma Kristuksesta on juurtunut lujasti teihin, ja teillä on armonlahjojen koko rikkaus odottaessanne Herramme Jeesuksen Kristuksen ilmestymistä. 1 Kor. 1:6-7
- 3.10. Sinun liittosi on ihmeellinen, siksi minä tahdon uskollisesti pysyä siinä. Ps. 119:129

Onnea

Juho Supponen täytti 17.9.2013 97 vuotta.

Supponen on syntynyt Kurkijoen Tervusta ja asuu nykyisin Vampulassa. Juhlapäivää vietettiin perhepiirissä.

Sydämellisesti onnitellen
Jouko, Ritva ja Pasi
Heikki

Onnittelut juuri 30-vuotta täyttäneelle Sari Koskiselle.

Toivottaa mummi ja Kati

Kerro perheen ja suvun tapahtumat Kurkijokelaisessa ilmaiseksi

Julkaisemme jokaisessa lehdessä onniteluita, perhetapahtumia (häät, ristiiäiset, valmistuneet yms.). Kuolinilmoitukset ovat maksullisia, mutta muistokirjoitukset julkaisemme maksutta.

Lukijoilta

Väärin- käsityksiä välirauhan ajasta

Ihmeen sitkeässä elävät väärinkäsitykset välirauhan ajasta. Kirjoitetaan elämästä välirauhan aikana Kurkijoella. Viimeisin esimerkki numerossa 17 sivulla 5, Jutun ingressissä sekä kuvatekstissä.

Välirauhan aika oli talvisodan päätyminen ja jatkosodan alkamisen välinen aika. Eli siis ajanjakso 13.3.1940 - 25.6.1941 päivien välillä. Taatusti ei välirauhan aikana yksikään kurkijokelainen käynyt, saati sitten asunut, sinä aikana Kurkijoella. Sinne palattiin sodan aikana takaisinvaltuksen jälkeen. Paluu alkoi jo syksyllä 1941 ja toteutui valtaosaltaan keuhkolla 1942.

Kertaus on opintojen äiti. Siis: välirauha oli talvisodan ja jatkosodan välinen aika ja se aika asuttiin evakossa. Ensimmäistä kertaa.

AH.

Jk. Tämä kirjoitus siksi, ettei nuoremmillekaan sukupolville jäisi väärää käsitystä välirauhan ajasta.

Kristiina Olanto esiintyi myös viime kesän Karjalaisilla Kesäjuhilla Porissa.

RELANDER- SEMINAARI TURUSSA

Turun Yliopiston kulttuurihistorian oppiaine ja Kurkijoki-Seura järjestävät
Lauri Kristian Relander - seminaarin
lauantaina 5. lokakuuta kello 14-16
Janus-salissa Kaivokatu 12 Turussa.

Seminaarissa puhuvat juuri Relander-elämäkerran julkaissut dosentti **Erkki Vasara** Helsingin yliopistosta ja professori **Timo Soikkanen** Turun Yliopistosta.

Tilaisuus on kaikille avoin ja vapaa ja mahdollistaa kysymykset ja keskustelun.

TERVETULO!

Karjalan Liiton tiloissa soi musiikki Musiikkitarjotin lapsille ja aikuisille

Koko perheen musiikki-iltapäivässä sunnuntaina 29.9. on muskaripaja, yhteislaulua ja Aikapyörä ja pirunpeli -konsertti.

Klo 14 ja 14.30 musiikko Kristiina Olanto vetää lasten muskaria, jossa lauletaan suomeksi ja karjalaksi.

Klo 15 on yhteislaulutukio aikuisille. Yhdessä kerataan kauniita karjalaisia kappaleita. Lisäksi kuullaan Pentti Sjöroosin haitarimusiikkia ja yllätysohjelmaa on luvassa.

Kello 16 alkaa Anne-Mari Kivimäen Aikapyörä ja pirunpeli -konsertti. Tamperelainen musiikko ja säveltäjä valmistelee Siibelius-Akatemiaan tohtorintutkintoa otsikolla Suistamo - Perinnelaboratorio. Konsertin musiikki on arkaaista, karjalaista teknoa, joka on sävelletty tarinalähtöisesti. Inspiraationa on ollut suistamolaisen tarinankertojan, haitarinsoittajan Ilja

Kotikallion elämä ja hänen kertomansa tarinat.

Aikapyörä ja pirunpeli -konsertin äänisuunnittelun on toteuttanut konepelimannin Eero Grundström. Konsertin taiteellisia ohjaajina ovat toimineet suomalaisen taiteen huippunaiset, akateemikko Marjo Kuusela ja harmonikkataiteilija Maria Kalaniemi.

Liput konserttiin 10 €, Karjala-kortilla 5. Muskarin ja yhteislauluun vapaa pääsy. Muutokset mahdollisia.

Tapahtumapaikkana on Karjalatalo, Käpylänselä 1, 00610 Helsinki

Vielä ehtii osallistua Karjalan Liiton naistoimikunnan käsityökilpailuun

Kilpailun aiheena ovat kirjotut pöytäliinat ja keittiötyökalut. Kilpailuaika jat-

kuu vuoden 2013 loppuun. Kilpailutöiden tulee olla uusia ja tehty tähän kilpailuun.

Kisan sarjajako:
A-sarja: Kirjottu pöytäliina

A1 Iso pöydän kattava liina, vähimmäiskoko 80 x 90 cm tai halk. 140 cm.

A2 Muu pieni pöytäliina, tabletti tai kaitaliina.

B-sarja: Puinen keittiötyökalu

B1 Pienet puiset keittiövälineet: lastat, vispilät, härkimet, juustoalusta, kapustat, pulikat jne.

B2 Isohko, muu ruuanlaittoon liittyvä puutuote

Karjalan Liiton jäsenille osallistuminen on maksuton, muille osallistumismaksu on kymmenen euroa. Kilpailutyöt toimitetaan kunkin piirin kilpailuvastavalle, joka on yleensä piirin naistoimikunta.

Lisätietoja: www.karjalanliitto.fi

Virsikanteleelle

Jäi kannel kotihin Karjalan jot' ennen lapsena siellä mun maamoni taattoni soitteli nyt soitan mä vieraalla tiellä.

Sä kannel oot yksikielinen jost' ilmoihin sävelet irtoo ja virsi taivaisen ylistyksen niin herkästi ääniksi kirpoo.

Sen värinää vielä kun kuulemme näin nuoruutta muistella saamme, sen sävelten kalliisiin aarteisiin me yhteiset kohtalot jaamme.

Taas soittelen virsikanneltain se uskoa elooni antaa, se kaikukoon muistoksi, syntymämaan jos sävelet sinne vois' kantaa.

Aili Kurri

Kurkijokelaisen evakon matka Pöytyälle tulee päätökseensä

Maire Vilpun pojalleen Matille ja pojanpojalleen Tommille kertomaa tarinaa mutkaisesta evakomatkastaan Pöytyälle on julkaistu Kurkijokelaisessa tämän kesän aikana. Nyt tarina saa päätöksensä, kun toinen evakkomatka Kurkijoelta tulee perheen eteen ja Maire vakiintuu Länsi-Suomeen.

”Kesä -44 Kurkijoella oli kaiken kaikkiaan aika levotonta ja epävarmaa. Kannaksella käytiin venäläisen kanssa ankaraa taistelua, sodan jyly kuului meille koko ajan. Lähtöuhka oli päällä koko ajan. Ukko oli pakannut nyt tavarat valmiiksi puulaatikoihin jo alkukesästä. Tällaista laatikkoelämää elettiin koko kesä.

Heinäkuussa tulivat pommikoneet Elisenvaaraan kolmena aaltona pommitta-

en asemaseudun junineen ja ihmisineen tuusan nuuskaksi. Tämä kaikki näkyi meille selvästi, olihan meille matkaa vain toistakymmentä kilometriä. Kuorma-autot kuljettivat sitten ruumiita maanviljelysopiston tyhjään navettaan, karjahan oli laitumella.

Evakkojunien matkustajia kuoli pitkälti toista sataa, sotilaita mukana. Ruumiit pantiin puulaatikoihin, karmeata jälkeä. Vanhuksia, äitejä, kokonaisia perheitä. Kurkijokelaiset elivät vaikeata aikaa, tulevaisuus näytti pelottavalta.

Mauno ja Kauko olivat kasvattaneet innolla kaneja, heillä oli kesällä -44 kaikkiaan 42 kania. Elämä oli niin epävarmaa, että päättivät eräänä päivänä tappaa ne kaikki. Tuumasta toimeen, homma onnistui lähes täydellisesti, vain kantaisäuros pääsi karkuun. Sinne se me-

ni metsään asumaan, kun me sitten lähdettiin evakkoon.

Lähtö tuli kuitenkin vasta syyskuussa, äiti oli ajamassa lehmä Elisenvaaraan. Junalla mentiin Ilmajoelle Nopankylään. Ensimmäiset majoitettiin Kunnan taloon, mutta kun emäntä näki meidän ison porukan, ei hän huolinutkaan meitä.

Sitten meidät vietiin Laitilan taloon, joka olikin hyvä paikka. Saatiin asuttavaksi pieni pihamökki. Äiti pääsi heti töihin Laitilan navettaan. Mökki oli niin pieni etteivät kaikki mahduneet nukkumaan, vaan Kauko ja Mauno kävivät naapurissa Artturi Laitilan talossa nukkumassa.

Ilmajoelta sitten keväällä -45 muutettiin taas Pöytyälle Naaranojan kylään Rannikon naapureiksi. Kun lähdettiin Nopan kylästä, Laitilan isäntä sanoi äidille: ”Mene navettaan ja valitse

itsellesi sieltä paras lehmä, sinähän tunnet ne.”

Minä matkustin isoisän ja Kaukon kanssa junalla härkävaunussa eläimien kanssa Auran asemalle. Isoisä oli sairastanut selkäänsä jo monta vuotta ja hän menikin Turkuun sairaalaan. Hänen selkäänsä leikattiin siellä jollakin uudella menetelmällä. Hän sai kuitenkin sepsiksen ja koska antibiootteja ei vielä ollut, hän menehtyi kolmen viikon kuluttua.

Me asuimme niin kutsutussa Riikan mökissä Rannikon naapurissa. Syksyllä isä osti Auvaisista töllin, jossa oli asunut hieman vähämielinen Jaakolan Hilja. Ihmiset naapureista kysyivät meiltä, että vieläkö Hilja kummittelee siellä. Kyllä me lapset pelättiin siellä pimeinä iltoina.

Isä kävi rakennustöissä sodan jälkeen. Hänellä oli rakennustöissä ajoittain useita kymmeniäkin miehiä.

Pöytyällä rakennetut siirtolaisten talot ovat melkein kaikki heidän rakentamiaan. Mukana olivat isän veljet ja monet sukulaismiehet, kuten Sinkkosien Jalmari ja Korkeakosken Toivo. Isä osti myös maata muutaman hehtaarin Marttilan Anttonilta. Sinne rakennettiin sitten 50-luvulla uusi talo, jota sitten hoiti Aaro aikanaan. Nyt se on Aaron pojalla Jarrilla viljeltävänä.

Itse menin naimisiin 50-luvulla naimisiin Martti Vilpun kanssa ja perhe kasvoi sitten omaa tahtiaan. Martti menehtyi aivokasvaimen vuonna 1995. Onneksi minulla oli liuta hyviä lapsia, joten minun ei tarvinnut jäädä yksin.”

Kauko Virtanen

Mairen perhe vuonna 1941 Viitasaarella. Isä vasemmalta, Tauno ja isoisä takana. Maire takana oikealla, äiti ja Maija keskellä, pojat Pentti, Kauko ja Mauno edessä.

Ilmajoen Nopankylän koulu.

Kurkijokisia juttuja

Isän kanssa marjassa ja sienessä

Valkjärven mökiltämme pohjoiseen, luoteeseen ja koilliseen on laajat metsäiset alueet, jotka suurelta osin ovat Valkjärven kartanon omistuksessa. Siellä ovat mainiot mustikka- ja puolukkamaat ja satoiset sienimaastot. Ne tulivat jo 60 vuotta sitten miltei mättäältä tutuiksi siellä isäni kanssa kuljettaessa. Siellä on myös pienehkö ehkä 10-15 hehtaarin pitkänomainen suo, jonka lakan kukintaa seurattiin jo alkukesästä. Tämä suo lakkoineen oli monien tiedossa ja aina toivoimme, että lakkojen annettaisiin kypsyä ennen kuin keräysrynnäkö alkaisi. Varsa sai pitää, että lakkoja

riitti myös omiin astioihin!

Mustikan osalta marjamatat olivat paljon runsaammat. Isäni kanssa meillä oli tapana useimmiten kerätä koneilla, varsinkin silloin kun sato oli runsas. Marjojen työläs puhdistus jäi useimmiten äitini hommiksi. Puutarhamarjojen aikaan äitini ei katsonut hyvällä mustikkaan lähtöä, koska kymmenien pensaiden mustaviinimarja- ja karviaissato oli kerättävä mehustusta varten. Isäni korpien ystäväni katosi kyllä mustikkaan, mutta minä, Yrjö- ja Martti-Viljineni jäimme äitimme avuksi puutarhamarjojen keruuseen. Muistan vieläkin elävästi, miten mökkimme

pieni keittiö avoimesta ikkunasta huolimatta oli tulikuuma, kun äiti puuliedellä keitti isoa mehumaijaa ja laski letkulla kuumaa mehua pulloihin!

Ennen puolukka-aikaa käytiin sienessä, jotka puhdistettiin, keitettiin ja suolattiin isoihin lasipurkkeihin talven varalle. Säilöntä oli yleistä toimintaa talven ruokavaliosta monipuolistamiseksi. Isäni keräsi ja opetti meidät poikansa keräämään tavallisimpia rouskuja ja haperoita, mutta tatteja ja kantarelleja ei kerätty edes välittömästi ruuaksi laitettaviksi. Oli vähän se vaikutelma, että isäni kyllä piti niitä syötävinä sieninä, mutta

Wikimedia/bergsten

katsoi niiden kuuluvan ”herasväen herkkuihin”!

Sienestyksen jälkeen tuli puolukoiden vuoro. Silloin puolukat eivät kypsyneet niin aikaisin kuin ilmasto- muutoksen vuoksi nykyisin.

Äitini oli mukana puolukan keruussa ja toisinaan olimme siellä koko perhe -5 henkeä. Hyvänä puolukkavuotena kertasato saattoi olla hyvin merkittävä.

Tulee hieman suru puse-

roon nykylapsia ajatellen. Harvallapa lie tilaisuus marjastaa vanhempien ja veljien tai sisarusten kanssa.

*Paavo Vepsä
Juuret Kurkijoella*

Vanhoja valokuvia Lopotista:

Häät rovastin pappilassa

Sain lahjaksi kopion kauniista valokuvasta ”Hääretkellä Kurkijoella 1894”. Lahjoittaja kertoi, että kuva on hänen isoisänsä veljen häistä Kurkijoella. Olin kertonut olevani sieltä kotoisin.

Tämän kuvan sain lahjaksi. Lahjoittajan isoisä Olli Pesonius harasti valokuvausta, joten tämä kuva voi olla hänen ottamansa. Morsiuspari istuu kalliolla kuvan oikeassa reunassa.

Walter Pesoniuksen ja Eva Olsonin häätretki Kurkijoki 1894

Museon kuva no 1794, jonka teksti kertoo: ”Häät pappilassa 1890-luvun alussa. Oikealla rovasti Olsoni”.

Toisessa museon kuvassa hääväkeä on kuvattu köynnösin koristellun pappilan edessä. Tuon kuvan on lahjoittanut Eva Pesonius ja sen on ottanut opettaja Matikainen.

Jonakin päivänä häävieraat olivat tehneet retken kalliolle Laatokan rannalle tai jollekin Otsanlahden muista avokallioista. Ot-

”Naisten suuret kauniit hatut ja pitkät hameet ovat sen ajan muotia ja niihin pukeuduttiin retkelläkin

sanlahtelaiset voivat ehkä tunnistaa paikan.

Naisten suuret kauniit hatut ja pitkät hameet ovat sen ajan muotia ja niihin pukeuduttiin retkelläkin. Seurueeseen kuuluu myös yksi huivipäinen nainen, joka kannattelee suurta kahvipannua käsissään.

Keskusteltiin pelkääntään ruotsin kielellä vai oliko suomen kieli käytössä myös niin sanotun sivistyneistön keskuudessa Kurkijoella, sitä en tiedä.

Adolf Emerik Olsoni oli Kurkijoen kirkkoherrana vuodesta 1866 kuolemaansa saakka vuonna 1897. Hän oli naimisissa Gustaava Gräsbeckin kanssa ja heillä oli yhdeksän lasta.

Rovasti Olsonin (nimi äännetään olsuuni painottaen keskitavua, kertoivat sukulaiset) jälkeen kirkkoherraksi valittiin kappalainen Gustaf Pettersson, joka muutti nimensä myöhemmin Arokallioksi. Hän oli kappalaisena ja kirkkoherana Kurkijoella yhteensä 50 vuotta.

Rovasti Olsonin vanhempi tytär Gertrud oli naimisissa agronomi Ewald Relanderin kanssa. Heidän poikansa, nelivuotias Ilmari ja 11-vuotias Lars Kristian, tuleva Suomen tasavallan presidentti ovat varmaan kuvissa mukana. Perhe muutti parin vuoden kuluttua Elisenvaaraan, kun Ewald Relander sai tehtäväkseen maanviljelyskoulun perustamisen sinne.

Joku hääkuvien herroista on retkikuvan lahjoitta-

jan isoisä, sulhasen veli. Paikalla oli varmaan myös morsiamen veli Carl Gustaf, joka oli vihitty papiksi 1886. Hän toimi aluksi jonkin aikaa isänsä apulaisena Kurkijoella, myöhemmin Helsingin Diakonissalaitoksen pappina ja johtajana, sekä vv. 1899-1912 jälleen Kurkijoella kappalaisena. Sen jälkeen hän siirtyi Helsingin pohjoisen ruotsalaisen seurakunnan kirkkoheräksi. Hänestä on kirjoitettu elämäkerta (”Yhden asian mies”, Vaalas, 1982).

Kurkijoen historia IV s.36, kertoo:” Hän perusti 1904 Kurkijoen seurakuntaan diakonaattitoimikunnan... Kurkijoki oli tällä työsaralla ensimmäisiä maassamme”. Kaunis Papinmäki rakennuksineen ostettiin ja korjattiin silloin lahjoitusvaroin toimintakeskukseksi, jossa oli vaivais- ja sairastupa sekä eri rakennuksessa lasten osasto ja sisarten huoneet. Taloudellisten vaikeuksien vuoksi Papinmäki jouduttiin kuitenkin myymään v. 1920. Diakonissat saivat kuitenkin

”Vuosi ennen häitä oli avattu uusi rautatie Viipurista Sortavalaan ja se oli helpottanut kauempaa saapuvien häävieraiden saapumista.

vuokratuksi asunnon Marttalasta ja jatkoivat työtään viime sotiin saakka, vieläpä evakkotielläkin.

Vuosi ennen häitä oli avattu uusi rautatie Viipurista Sortavalaan ja se oli helpottanut kauempaa saapuvien häävieraiden saapumista. Tosin lähimmälle asemalle Alhoon oli Lopotista kymmenkunta kilometriä ja Elisenvaaraan vielä enemmän.

Rovastin pappila oli aikoinaan suuri ja komea rakennus. Kurkijoki sodasta evakkoon kirja kertoo valokuvan kera, että se paloi talvisodan päätyttyä, samoin kuin kanttorin virkatalo ns. Papinmäki.

Marjaliisa Laine

Museon kuva no 1159. Kuvan mukana on teksti ”Olsonin perhettä Arokallion paikalla olleen vanhan pappilan edessä kesällä 1894. Lahjoittanut Eva Pesonius. Valokuvannut opettaja Matikainen”.

Karjalainen kalamies

Kalastus on kuulunut kautta aikojen yhtenä mieluisena harrastukse- na karjalaiseen elämän- menoon, ollen monille jopa merkittävänä tulon- lähteenäkin.

Näin oli aikoinaan Hiitolassakin, joka Laa- token rantapitäjänä tar- josi oivat kala vedet ihan äärellään.

Laatokassa sanotaan olleen 58 eri kalalajia, joten kyllä sortteja riitti.

Muistan isä Simon usein tarinoineen Laato- kan muhkeista saaliista ja niitä monesti kaihoi- likin.

Toki näillä uusilla vesilläkin hän jatkoi in- nokkaasti kalastamista ja vähitellen uudet hyvät pyyntipaikatkin löytyi- vät.

Nyt Laatokalla kala- reissuilla käydessämme ovat saaliit jääneet melko pieniksi, vaik' ehä siel mikkää muukaa oo en- nää niiko sillon ennen...

Näin ennen..

Hiitola kuului todellisiin kalapitäjiin, Laatokka ja sen lukemattomat lahden- poukamat muodostivat rantakylille ehtymättömän kalaveden, josta varsinkin kutuaikoina pyydystettiin kalaa sisämaan kylille asti.

Kilpolansaaren asukkail- la ei ollut särpimen puutetta, lihan lisäksi oli aina kalaa. Monilla taloilla oli useita isoja merirysyiä. Kala te- ki Kilpolan merkittäväksi paikaksi laajalti mantereel- lakin.

Kun kevään lämpimät olivat tulleet siihen pistee- seen että kalojen kutuaika alkoi, lähtivät isännät Il- meeltä asti kiireen vilkkaan Hiitolan ranta- ja saaristo- kyliin, erityisesti Kilpolaan ostamaan kutukalaa.

Haapalahden kylässä harrastettiin verrattain in- nokkaasti myös talvikalas- tusta. Kylässä oli yhteinen nuottakunta jossa oli 12 miestä ja 4 hevosta. Kerro- taan, että hyvien saaliiden jälkeä nuottakunta piti kovat peijaiset, jotka saat- toivat muodostua joskus liiankin rempseiksi. Kerran tällaisella juhlimismatkalla koko seurue putosi jäihin ja yksi miehistä hukkui.

Hiitolan rannikolle ja saaristolle Laatokka kaloi- neen oli todellinen aarre- aitta, minkä seikan näiden kylien asukkaat avoimesti myöntävätkin, ja kaihoten sitä muistelevat. Myös Hiitola sisäjärvet ja joet olivat kalaisia, näistä mainitta- koon erikoisesti Hiitolanjär- vi, Alasjärvi, Veijalanjärvi, Kokkolanjoki ja Ilmeenjoki. Myös Raivattalan lampi

oli todella kalarikas ja ker- rotaankin kiiskan tarttuneen Raivattalan lammissa niin ärhäkkäästi onkeen, että mato oli pantava koukkuun puun takana. Tämä väite tosin haiskahtaa melkein pä kalajutulle...

Kalaruuat

Hiitolaiset kalaruuat olivat kylmiä tai kuumia. Kylmän kalan päälaji oli suolakala, mutta myös paistettua ja keitettyä kalaa sekä tietys- ti kalakukkoa ja pottikalaa syötiin kylmänäkin, varsin- kin eväskalana. Kalaa myös kuivattiin eli kälvitettiin.

Kotioiloissa syötiin pais- tetut ja keitetyt kalat tavalli- simmin lämpiminä ruokina.

Suolakaloina käytettiin tavallisimmin muikkua, hailia, särkeä, säynävää, lahnaa, siikaa ja järvilohia, silloin tällöin myös haukea. Ahven oli paisto- ja keitto- kala ja kiiski erinomainen keitto ja liemikala. Kälvika- lana käytettiin yleisimmin särkeä.

Kalan säilytysmenetel- mistä tärkeimpiä olivat kui- vaaminen ja suolaaminen. Kalat suolattiin vahvasti, kuten lihatkin. Ne ladottiin pyttyihin ja tiinuihin ker- roksittain ja väliin pantiin suolaa. Usein niitä ruvettiin syömään jo heikosti suolau- tuneina, mistä oli seurauk-

sena lapamadon yleinen esiintyminen.

Näin nyt..

Hiitolainen kalastusperinne on toki jatkunut ja siirtynyt myös jälkipolville, kuuluen edelleen elämänmenoomme yhtenä tärkeänä harrastuk- sena.

Jo kymmenen vuoden ajan on Hiitolan Pitäjäseu- ran toimintaan kuulunut myös onki- ja pilkkikilpai- lut, joissa on ratkottu seuran mestaruuksista.

Innostus kilpailuiden järjestämisestä virisi Kui- valahdella, Jouko Ijäksen kesämökille tehdyllä kesä- retkellä, jolloin kirkkove- neellinen onkijoita sai mel- keinpä Pietarin kalansaaliin. Ilman kilpailua isoja ahve- nen korrejä ongittiin pienes- sä ajassa yhteensä n. 54 kg. Porukalla kalat perattiin ja savustettiin, ja kyllä retke- läisille savukala maistui...

Sen jälkeen on vuosittain kesät talvet järjestetty onki- ja pilkkikilpailuja. Ainoas- taan yhtenä talvena huonon jäätälanteen vuoksi ei pilkki- kilpailuja voitu pitää.

Hyviksi kilpailupaikoik- si ovat vakiintuneet talvella Putajan rantasauna Mouhi- järven rannassa. Kesällä puolestaan ongitaan meren rannassa Lynaskerin sillan- tunekalla.

Perinne siirtyy myös tulevillekin polville. Intoa löytyi ja tai- tokin kasvaa. Juuso ja Vilma Laaksonen Mummon ja Villen ”koulutuksessa”.

Muutama vuosi sitten kutsuimme kurkijokelais- juuriset kalamiehet perheen- jäsenineen mukaan pitäjien väliseen kisaan. Melkeinpä vuorotellen on kiertopal- kinto reissannut naapuripi- täjäläisten kesken. Seuraa- va tiukka Hiitola-Kurkijoki ottelu käydään ensi talvena. Silloin Laatokan rantapitä- jien mestaruudesta voivat jälleen kisailla hiitolais- ja kurkijokelaisjuuriset kala- miehet ja -naiset perheen-

jäsenineen.

Näin vaalimme edelleen Laatokalla aikanaan kalas- taneiden vanhempiemme ja esivanhempiemme perinteitä, muistaen ja kunnioittaen heidän taitojaan melkoisina kalan pyytäjinä.

Raija Laaksonen

Lähteet

Hiitolan historia, Hiitolan kylähistoria, Kilpolansaa- risto

Karjalainen kalamies

(säkeitä Terttu Ketolan runosta)

Laatokan kalamies laittoi uusiin vesiin uistimensa, kaiho mieltä kaiherteli suru sydäntä särki, olihan nyt oudoissa oloissa. Vilkuivat vedet vieraat, löytyivät uudet apajat, verkoillensa väljät vedet, katiskoillensa karikot, rysille rytöiset rannat, onkipaikat oivalliset, pilkkipaikatkin parhaimmat kalamies itselleen etsi.

Mut' eipä ne vertoja vetäneet rakkahalle Laatokalle.

Muistikuvat menneisyyteen siirtyivät mielessä miehen.

Muisti sieltä saalispaikat, saarten luotojen läheltä. Katse siirtyi kaukaisuuteen, kyynel silmähän kihosi, kovin tuo herkästi herahti.

Tästä se alkoi, kirkkoveneellinen onkijoita lähdössä merelle.

Hiitolan Pitäjäseura Evakkoäiti muistomerkki keräys hyvässä vauhdissa

Karjalan Liitto käynnisti viime syksynä Evakkoäiti- muistomerkki keräyksen.

Raskaan evakkotaipaleen kahdesti kokeneet, ja kotin- sa jättämään joutuneet Äi- timme ja mummomme ovat kyllä tämän muistomerkkin ansainneet.

Sodan aikana perheiden miehet ja aikuiset pojat oli- vat rintamalla, niinpä Äitien tehtäväksi jäi monissa Kar- jalan kylissä koko evaku- oinnin toteuttaminen.

Hiitolan Pitäjäseuras- akin ollaan innolla kerä- yksessä mukana. Vuoden alussa sai seuramme haas- teen johon tietysti vastasim- me myönteisesti. Pyysimme Suodenniemen Säästöpan- kista keräys avuksemme

Hallitus myhäilee tyy- tyväisenä keräyksen hienoa edistymistä.

ison säästölippan, joka on kiertänyt ansiokkaasti mu- kana tapahtumissamme.

Kaikissa Hiitolan Pitäjä- seuran järjestämissä tapah- tumissa käy aina runsaasti osallistujia, niinpä pankki on jo saanut mukavasti ma- haansa täytettä.

Viellä reilu vuosi on ke- räysaika jäljellä, joten toi-

veena on saada kokoon mel- koisen huomattava summa, ja varmasti sen saammekin.

Tottahan haluamme muistaa ja kunnioittaa mo- nista koettelemuksista sel- viytyneitä Äitejä ja mum- moja.

Raija Laaksonen
Hiitolan Pitäjäseuran pj.

Viellä on elefantin mahassa tilaa, mutta kyllä on nälkääkin jäljellä.

Muuttolinnutkin palaavat kotiseudulle, miksi eivät ihmiset?

*”Karjalan maill’
kultakäköset kukkuu...”
ja siell’ sinivuokot kukkivat
sinisemmin,
valkovuokot valkoisemmin,
voikukat teevedin kokoisina,
nokkosetkin polttavat
kipakammin
ja käärmeet ovat
kauniimpia.*

Näin on mieheni Pertin synnyinseudulla Laatokan-Karjalassa luovutetussa Hiitolan pitäjässä Käkisalmen pohjois- puolella. Maisema on metsäisiä vuoria ja mäkiä, pieniä lampia ja muutamia järviä.

Hänen synnyinkotinsa oli Laatokan meren suurimmas- sa saarella eli Kilpolassa. Nimensä saari on saanut siitä, että sinne on ihan kilvan koitettu päästä asumaan, se kun oli rehevää rantaseutua. Synnyinkodista on enää jäljellä kivijalat, niistä on tunnistettu mm. talon, navetan sekä saunan paikat. Saunan jossa Pertti on syntynyt. Pihakaivosta kasvaa iso koivu.

Paikka on silmiä hivelevän kaunis. Kivenheiton päässä talosta näkyy Laatokan ulappa. Talon kivijalan päällä on istuttu kahvilla ja muisteltu ja kuviteltu mitä oli ennen.

Tämän päivän kotiseutumatkalainen kohtaa aika lohduttomia näkymiä, pelot ovat viljelemättömiä. Joku lohko saattaa kasvaa pelkkää myrkyllistä jättiputkea. Tiet ovat huonompia ja kuraisempia kuin missään muualla. Rakennuksista on jäljellä ainoastaan kivijalat. Nykyisten asukkaiden kodit ovat vaatimattomia vanhoja mökkejä mutta on myös uudempia ja vauraampiakin taloja.

Kaikissa taloissa on ympärillä runsaat hyvin hoidetut kasvimaat ja puutarha. Niissä uudemmissa on vahvat ja korkeat aidat tontin ympärillä pitämässä mahdolliset tunkeilijat loitolla.

Kotiseutumatkalaisille on tarjolla tietenkin myös majoitusta. Esim. Kurkijoen puolella lähellä Hiitolaa sijaitseva Raholan koulu

on suosittu paikka. Se on puhdas ja siisti ja siellä on hyvä ruoka. Käkisalmissa on mökkikylä ja yksityismajoitustakin löytyy.

Paikallinen kaupanteko ihmetytti – luonto ihastutti

Itse olen kaksi kertaa tehnyt matkan Karjalan maille, ensimmäiseni 90-luvun alussa ja toisen viime vuonna. Mieleen painuvaa on kauniin luonnon ohella paikallinen kaupanteko. Ennen saattoi linja-autoa saatella jopa 15 autoa eli ”marketteja”. Kun turistibussi sitten pysähtyi niin kauppiaat olivat kimpussa kuin ”herhiläiset”. Myivät esim. kristallia, lasia, viinaa ja makeisia. Nykyisin on rauhallisempaa. Muolaassa ”Horoskooppi- puistossa” on mukava pysähtyä ja keittää porukalle kahvit. Samalla sitten tutuulta ”Metsämarketin” pojilta voi ostaa tuliaisia. Raholan koululle tuli kaksi aitoa Karjalan poikaa myymään

hunajaa ja kauppa kävi.

Mikä sitten vetää vuosittain Perttiä ja monia muita kotiseutumatkalle kauniiseen Karjalaan?

Se on synnyinseudun kaipuu. Muuttolinnutkin palaavat joka kevät synnyinpaikoille, miksi eivät siis ihmisetkin. On kaunista kuulla käen kukunta, kokea luonnon kauneus ja ihana rauha.

Etsitään taas kerran ne kodin rauniot. Joskus voi käydä niin etteivät ne löydykään, kuten meille kävi viime vuonna. ”Tapanin päivän myrsky” oli riehunut myös Karjalan korvessa ja kaatanut jyrkeviä kuusia ja Karjalan mäntyjä sikin sokin hehtaarien alalla niin ettei jo edellisiltä vuosilta tutuiksi tulleita maamerkkejä osattu tunnistaa.

Jospa tänä vuonna taas kuitenkin löytyisi se entisen kodin pihapiiri. Ja siellä juotas vielä kohvit...

Sirkka Savolainen

Tämä mänty oli jäänyt pystyyn Hiitolassa. Pertti ja Sirkka männyn mittauksessa toukokuussa 2012.

Bongaa kurki

Tällä kertaa olemme saaneet kurjen koko elämäntarinan, johon liittyy vuosien saatossa useita sukupolvia ihmisiä. Kurki asustelee Imatran Rautionkylässä.

Tapio Siira sai kurjen 50-vuotispäivälahjaksi 12.7.1969. Siira oli syntynyt 1917 Kurkijoen Saviin kylässä. Kurki on valettu sementistä ja pyrstö on koottu sirpeistä.

Kurki kesti arvokkaasti myös lasten leikit. Ilkka Siira ratsastaa kurjen selässä vuonna 1972. Sen valvova katse seurasi pihapiirin tapahtumia.

Vuosien myötä ajan hammas on purrut kurjenkin kupeisiin. Väritys on harmaantunut ja ryppyjä on tullut kroppaan, silti ryhti on ylväs.

Kuvasarjan toimitti Tapio Siiran tytär Pirkko Piik.

Karjalan Sanomat

Keskiviikko 06.03.2013 Numero 08 (16075) 93. vuosikerta

Karjalan Sanomien antia

Petroskoissa kerran viikossa ilmestynvä suomenkielinen sanomalehti, jonka painos on 1200 kpl. Lehti on puolueista riippumaton ja on perustettu 1920.

”Lisää selvyttä Karjalan historiasta” otsikolla kirjoittaa Karjalan Sanomat 11.9.2013 ilmestyneessä numerossa.

”Monia vuosikymmeniä salattuja historiallisia dokumentteja Karjalan historias- ta on julkaistu Historiallinen

arkisto-aikakauslehden erikoisnumerossa. Ne käsittelevät muun muassa kansallista kysymystä ja Venäjän karjalaisten kansallista liikkettä.

Karjalan historiaan on kiinnitetty suurta huomiota kyseisessä numerossa, joka on omistettu Pohjois-Venäjälle. Lehti esiteltiin Petroskoin valtionyliopistossa. Lehdessä on julkaistu ainutlaatuista historiallista materiaalia, joka paljastaa pitkään aikaan salassa pidettyjä Karjalan historian

sivuja, huomauttaa Petroskoin valtionyliopiston historiatieteiden tohtori Aleksandr Paskov. Lehdessä lukee muun muassa Juri Andropovin työtoiminnasta Karjalassa suuren isänmaallisen sodan aikana, itämerensuomalaisten karkotusyrityksestä Karjalasta Siperiaan vuonna 1944 ja Venäjän Karjalan yhdentoista pitäjän kansanedustajien kokouksesta Uhtualla 1920.

Lehden varapäätoimittaja, Venäjän tiedeakatemian arkiston johtaja Vitali Afiani luonnehtii aikakauslehteä opettavaiseksi, sillä siihen kuuluvat kirjoitukset

rikkovat usein myyttejä historian tapahtumista ja henkilöistä.” Kenraaliluutnantti Stykov halusi olla Stalinin kuuliainen oppilas. Täten hän aikoi lakkauttaa Karjalais-suomalaisen tasavallan ja karkottaa karjalaiset, suomalaiset ja vepsäläiset Siperiaan tai Kazakstaniin kalmukkien ja Krimin taatarien tavoin.

(Vastaavanlainen suunnitelma oli Stalinilla myös suomalaisten suhteen. Lukijan huomautus.)

Itsenäisyyttä Venäjän Karjalalle haettiin Venäjän Karjalan yhdentoista pitäjän kansanedustajien kokouksessa 21.3.-1.4.1920. Bolševikkien kovasta painostuksesta huolimatta karjalaiset kansanedustajat äänestivät yksimielisesti Venäjän Kar-

jalan itsenäisyydestä. Karjalan itsenäistymistä olikin toivottu hartaasti niin Vienan kuin Aunuksen Karjalassa. Artikkelin kirjoittaja on Sergei Karpov.

Samassa lehdessä kerrottiin myös Tattikarnevaaleista, jotka samalla ovat tattiengeruun MM-kisat ja kisan nimi on MM-Tatti, joka tänä vuonna järjestettiin Joensuun Heinävaaras- sa. Kilpailuihin oli saapunut osanottajia aina Moskovasta saakka. Kilpailun saalis jäi varsin vähäiseksi, koska kuivuuden johdosta sieniä ei ollut paljoakaan saatavissa.

Voittajan keräämä herkutattimäärä painoi 440 grammaa ja voittaja oli moskovalainen Jelena Svirjaeva. Toiseksi tuli Anu Rummukainen Ylämyllyltä

278 g tulokse3lla ja kolmas tässä yksilösarjassa oli Sulo Moilanen Onkamosta tuloksellaan 176 g tatteja.

Lehti kirjoittaa: ”Vähäisestä sienisadosta huolimatta Svirjaeva ja hänen mukanaan ollut veli ovat tyytyväisiä tattikarnevaaliin. Maisemat olivat siellä maalauskelliset ja ihmiset ovat hyvin sydämellisiä. Tapahtuma on mielenkiintoinen ja hyvin järjestetty, voittaja kuvailee. Tapahtumassa oli mukana myös nuorten tanssiryhmä Peppi Sortavalan piirin Helylän kylästä ja vieraita Kinnermäen kylästä.”

Näinkin voidaan tehdä yhteistyötä rajan yli ja saada uusia tuttavuuksia.

Lehdet luki Eino Vepsä

Serkkuryhmä sukujen entisillä asuinpaikoilla

Pölkkiä ja Tukioiden serkkuryhmä vahvistettuna muutamilla pikkuserkuilla matkaili 6.-9.6.2013 sukujensa vanhoilla asuinsijoilla useissa Kurkijoen kylissä. Oppaina toimivat Tauno Tukia ja Lauri Pölkki.

Ryhmä oli tavannut aiemmin muun muassa yhteisesti omistetun metsäpalstan hoitotoissa. Ensimmäinen sukukokouksen tapainen pidettiin pitäjäjuhljen yhteydessä Loimaalla vuonna 2012. Silloin sovittiin Kurkijoen matkasta.

Majoituimme Taunolle ja Laurille jo entuudestaan tutun Tamarin ja Kostjan majoituspalveluyrityksen tiloihin Vätikässä. Osa meistä sai ”korkata” heidän uuden, sievän ja hyvin rakennetun talonsa majoitustilat.

Lähes kaikki sukujen entiset asuinpaikat koluttiin Kurkijoella. ”Tukkiilaiset” kävivät Hämeenlahdessa ja Haapavaarassa, jonne Taunon vanhemmat olivat aikoinaan muuttaneet Hämeenlahdesta.

Tukian ryhmä Hämeenlahdessa ja Haapavaarassa

Syvät tunteet koettelivat ensikertalaisia saavuttaessa Lopotin kirkonmäelle. Jatkosodassa kaatunut setämme Toivo Tukia lepää Kurkijoen sankarihauudessa.

Kirkon raunioilla ryhmäläiset liikkuvat enimmäkseen itseksensä paikkoja tutkaillen ja historiallisiin tapahtumiin mielessään palaten. Näitä kirkon kiviportaita Mari-mummo ja Matti-papa ovat astelleet useita kertoja erilaisiin kirkollisiin tapahtumiin osallistumaan.

Hämeenlahdessa kii pesimme ensimmäisenä Tukian mäelle. Täältä kalliolta aukesi kuvan kaunis maisema Laatokalle. Kurkijoen museon johtaja Marina Petrova oli mukana Hämeenlahdessa. Marina kertoi meille Hämeenlahden nykytilanteesta. Tauno puolestaan kuvaili joukko-

leen suvun esi-isien vaiheita. Hämeenlahdesta palattiin Lopottiin ja museoon. Museon anti tutkittiin tarkkaan.

Haapavaaraan olemme kuulleet paljon tarinoita. Tauno ja Matti-papa juttelivat hyvin paljon siitä. Aromäen kohdalla nähtiin Mari-mummon kotipaikka, jonka pihalla kasvoi iso

lehtipuu muistuttamassa talon paikasta. Matkante-koa hidastivat hiekkatien terävät nimismiehen kierrat. Elisenvaarassa saimme matkaoppaaltamme tarkan kertomuksen sodan pommituksista.

Pikkuserkkumme Jari Veijalainen luotsasi meidät perille Haapavaaraan linja-autolla. Lähes viiva-suoraa rautatien pohjaa oli helppoa ajaa, mielessä tosin kaiheri lähestyvä raja-alue. Jari jätti meidät kyydistä ja kävelimme pitkin venäläisten tekemää metsätietä. Ilma oli lämmin ja matkan tekoa siivittivät lukuisat apollo-perhoset.

Pysähdyimme kohdassa, jossa Tauno totesi: ”Tästä alkavat Tukian metsät”. Näitä alueita papa oli poikiensa kanssa hoitanut. Puut olivat isoja, olisi metsämiehelle taas töitä.

Nousimme ylemmäs kohti pihapiirin paikkaa, korkeus merenpinnasta oli lähemmäs 100 metriä. Tukioiden kotipaikka on metsitty, helposti löytyivät navetan, tallin ja kotitalon kivijalat. Talo ja talousrakennukset ovat sijainneet rauhallisella ja lämpimällä paikalla rinteessä. Edessä ovat avautuneet viljapellot. Mietimme, miltä täällä on

Kyytisen mäellä sijaitsevat Matti Kyytisen (oik) ja Juhana Kyytisen talot. Kurkijoki-museon arkisto nro 2380.

silloin aikoinaan näyttänyt.

Yksi ympyrä historiasta umpeutui Tauno kertoessa talon rakennusvaiheista sekä elämästä Haapavaarasta. Aika tuntui pysähtyvän ja silmiin piirtyivät aiemmin nähdyt valokuvat ja kuullut tarinat. Meille jälkeläisille myös uusia mielenkiintoisia asioita – etenkin Hilmatadin osallisuudesta Tukian perheen elämänvaiheisiin.

Matkalla takaisin Lopottiin pysähdyimme Elisenvaaran koulun raunioilla. Kävimme myös Suohovin kansakoululla, joka toimii nykyisin Kyrössä sijaitsevan Elisenvaaran koulun kummikouluna.

Lauri Puodinketo, nuorin matkalainen ryhmässämme, sai kokea isoäitinsä Helmi Puodinkedon (os. Tukia) elämänhistoriaa Haapavaarassa. Hän voi viedä terveisiä nykyiseen Elisenvaaran kouluun Kyrössä, jossa hän

parhaillaan opiskelee.

”Pölkkeröiset” ottivat alkuvauhdin Sorjosta

Pölkkiä reissasivat Sorjossa Laurin pelkkien muistikuvien varassa, sillä Googlen kartat ja käsigeppi olivat jääneet lyhytmuistiselta oppaalta majapaikkaan. Perille kuitenkin osuttiin kuin nakutettu, sillä pätkämuisti sattui toimimaan juuri oikeassa paikassa Sorjon tiellä.

Kurkijoen Pölkkiä kantaisä Abraham (1852-1922) oli vuonna 1873 ottanut muuttokirjan Perhosta Kurkijoelle. Hän kierteli Iisalmen ja Parikkalan kautta Jaakkimaan, jossa perhe täydentyi puolisoilla Beata Pitkäsellä ja kolmella siellä syntyneellä lapsella.

Perhe saapui Sorjoon vuonna 1882 ja siellä syntyi vielä yhdeksän lasta. Tätä Pölkkiä jälkipolvea hajaantui vähitellen useaan paikkaan. Taneli muutti Muolaan kautta Jaakkimaan (myöh. Lumivaaran puolta). Sorjoon jäivät asumaan kolmeen eri paikkaan Matti ja Otto sekä Akseli, joka Abrahamin jälkeen viljeli kotitilaa, kunnes rakensi talon Alhonsalolle. Alhoon asettuivat Edvard Pölkki sekä Jaakkimassa syntynyt Toivo Tanelinpoika Pölkki ja hänen sisarensa Anna (muutti miniäksi Kurrin taloon). Kolmas sisar Edla Matilda meni miniäksi naapuritaloon Matti Nukarisen puolisoiksi. Kaksi Lumivaaran asuinpaikkaa jäivät nyt käymättä.

Kaikille lopuksi kuntolenkki

Alhonsalolle emme saaneet käyntilupaa, eivätkä taksit olleet halukkaita kuljettamaan koko porukkaa Särkijärvelle mutkaista, kuoppaista, mäistä ja kivistä tietä. Niinpä kuljettajamme

Jari Veijalainen keinutteli meidät taitavasti kuoppaista ja roudan myllertämää tietä pitkin ensin Alholle. Siellä Lauri tarjosi jälkipolville lyhyen tietoisuuskotikylänsä samalla kun Pölkkiä asuinpaikat käytiin läpi.

Palasimme Särkijärven tienhaaraan, jossa sijaitsivat ainoat asumiskäytössä oleva jäänteet Edvard Pölkkin aikoinaan napakasta talosta ja ryhdikkäistä talousrakennuksista. Kahden ”porstuan” talosta oli kolmannes hävinnyt ja kaikki rakennukset olivat lähes lymähtämisalassa. Talon vilkaisu riitti ja lähdimme tien risteyksestä koko joukko taivaltamaan parin kilometrin matkaa jalkaisin Laurin äidin Anna Matintytär Kyytisen kotimäelle.

Laurin sisaren Liisan kautta Tukian suvun jälkipolvessa virtaa siis myös pölkkeröisten verta. Kuntokävely, jonka kaikki kestivät hyvin, oli erityisen antoisa vaihtoehto autossa istumisen ja röykytyksen asemesta.

Ensikertalaiset saivat hyvän käsityksen kylän maisemista, rehevästä luonnosta ja viljelyolosuhteista. Kesä oli vehreimmillään ja puut täydessä lehdessä. Matkalla käsiteltiin Kiiskien asuinpaikkoja. Tuomaanmäen kohdalla suurin osa joukosta tunkeutui tiheään viidakon läpi mäelle, jossa Laurin vanhemmat asuivat aluksi ensimmäisestä evakosta palattuaan. Lauri muisteli tiellä ensimmäistä lehmän lypsyään, oli tainnut pystyä kuusivuotiaana tiristämään muutaman tipan maitoa leikkisankoon.

Kyytisen mäellä (virallisesti Kärhämäki ja Palomäki) oli mahdollista verrata maisemia taloista ja pelloista ennen sotaa otettuihin valokuviiin, joita Lauri oli kopioinut vertailupohjaksi. Kyytisten kahden talon paikka on ollut eräs par-

haimmista Särkijärven vehmaassa maisemassa. Etelän suuntaan sijaitsivat laaksoon viettävät loivat pellot ja talojen takana kesän lämpöä hohkaavat kalliit sekä pohjoisen puolella suojainen metsä. Siinä kertojankin ääni tukahtui ja silmät saivat kostean verhon, kun mieleen muistuivat sisaren tyttärien kertomukset mummostaan, joka kyynelehti aina, kun kuuli soitettavan ”Jo Karjalan kunnailla lehtii...”. Sen ikävän takana oli entinen kotimäki ja sen lämpimät muistot.

Paluumarssille lähti ainakin muutama varsin haikkein mielin. Tien varresta näytti tarttuvan useita ”matkamuistoja” naisväen käsiin kotona tai mökillä istutettaviksi.

Matkan nuorin osanottaja, Lauri nuorempi, jo varmaankin kolmatta sukupolvea evakkoon joutuneiden jälkeen, painotti illan keskusteluissa erityisesti sitä, että tällaisten käyntien yhteydessä vanhempien ja isovanhempien kertomukset ja tarinat menneestä saavat todellisen vertailukohdan. Evakkoon lähteneiden menetykset, kohtalot ja tunteet aiheuttavat tunteellisen liikkahduksen myös jälkipolven mielessä. Aikoinaan suku- ja perheyhteys oli tiiviä kotimäellä, jossa asui useampaa sukupolvea ja lähisukua. Paikan päällä rakentuu luonnostaan syvempi sukulaisuus omaan heimoonsa ja nykyisiin sukulaisiin, vaikka uusilla asuinsijoilla asuttaisiinkin etäällä toisistaan.

Yhteinen matka, keskustelut ja kokemukset syvensivät selvästi myös ”serkkuryhmän” yhteenkuuluvaisuutta. Nuorimies yllätti vielä paluumatkalla koto-Suomeen vanhemmat konkarit kertomalla, että hän pitää tietokoneellaan päiväkirjaa. Niinpä vaihdoimme sähköpostiosoitteita yhteydenpidon avuksi.

Lauri ja Tauno luovuttivat kirkonmäellä kirjatuliaisia Marina Petrovalle.

Yllättäviä linkkejä

Museonjohtaja Marina Petrova on Kurkijoella opettanut muutamille lapsille suomenkieltä. Suunnitteilla on, että lapset tulisivat Suomeen Marinalle tai Tamaralle tuttuun perheeseen oppimaan lisää kielitaitoa. Leena (o.s. Tukia) ja Markku Mikkilä kävivät tutustumassa yhteen perheeseen. Isäntä sattui olemaan Kurkijoen kalanviljelylaitoksen johtaja.

Yllätys tuli, kun perheen kotitalo osoittautui entiseksi Jussilaisen taloksi. Seinällä olivat valokuvat talon sotaa edeltäneistä asukkaista. Talo oli hyvässä kunnossa, kaakeliuunit ja monet muutkin yksityiskohdat oli säilytetty entisessä asussaan. Nykyiset asukkaat tuntuivat kunnioittavan perinteitä ja olivat ilmeisen kiinnostuneita talossa suomalaisten aikaan asuneista ihmisistä.

Leena oli pannut nimet muistiin ja Lauri totesi papereitaan selattuaan, että talossa aikanaan asuneet Jussilaiset saattoivat olla hänen äitinsä äidin Aina-Maria Jussilaisen vanhempia tai esivanhempia. Aina-Marian isä oli Antti Jaakonpoika Jussilainen (1842-1896) Pohjiin kylästä ja äiti Katrina Antintytär Vehviläinen (1847-1927) Migrilän kylästä. Aina-Maria oli kirjoittajan isoisän Matti Kyytisen puoliso. Matista käytettiin nimitystä ”Ukko”. Asiaa täytyy tutkia tarkemmin sukuhistoriaa varten.

Merkittävä asia onkin kotiseutumatkoilla koettua löytää tällaisia taustoja, jotka tuovat nykyisille asukkailla kiinnostavan linkin menneisyyteen. Näiden muodostumista häiritsee tietenkin se, että monet talot ovat hävinneet tai tuhoutuneet sodissa, ne on siirretty toiseen paikkaan tai käytetty lähes tunnistamattomalla tavalla uudelleen rakennettuihin taloihin. Mutta kytköksiä on kuitenkin mahdollista löytää ja on löytynyt muitakin.

Kurkijoella nykyään asuvat ihmiset on pakko siirretty muualta Venäjältä (evakkoja hekin) tai he ovat siirtyneet Kurkijoelle työn ja uusien mahdollisuuksien perässä. Monia kiinnostaa varmasti asuinpaikan ja laajemminkin Kurkijoen menneisyys. Ystävyys siltojen rakentaminen tällaiselta pohjalta on hyödyllistä molemmille osapuolille.

Matkalaisten ajatuksia ja kokemuksia kertaili tässä kirjoituksessa Ukkovaari (Lauri), jolle lastenlapset olivat nimityksen antaneet pohtiessaan, pitäisikö isoisää nimittää kurkijokelaisittain ukoksi vai käyttää muualla yleisempää nimitystä vaari. Näppärät vekarat keksivät yhdistelmän jo alle kouluikäisinä ja sitähän käyttävät nyt jo muutkin.

Ukkovaari

Matkamme osoitti mukana olijoille konkreettisesti sen, että tiiviissä sukuryhmässä on mahdollista saada syvällistä tunteeseen perustuvaa kotiseututietoa, jos mukana on muutama henkilö, joka muistaa tai on tutkinut kotikylänsä historiaa. Kyläkirjojen kokoaminen olisi tästäkin syystä välttämätöntä jälkipolville.

Matkalaisten ajatuksia ja kokemuksia kertaili täs-

sä kirjoituksessa Ukkovaari (Lauri), jolle lastenlapset olivat nimityksen antaneet pohtiessaan, pitäisikö isoisää nimittää kurkijokelaisittain ukoksi vai käyttää muualla yleisempää nimitystä vaari. Näppärät vekarat keksivät yhdistelmän jo alle kouluikäisinä ja sitähän käyttävät nyt jo muutkin.

Ukkovaari

Tältä näytti Haapavaaran tien aikoinaan valmistumisen jälkeen. Kurkijoki-museon arkisto nro 390.

Juho Lankisen
tilan puintipäivä
Aromäessä.

Syyskuvia museon arkistosta

Elo on korjattu, mies ajaa kuormaa Lopotissa koulutilan saunasillalla.

Puimakoneosuuskunnat. Puimakoneosuuskunta on perustettu Elisenvaaran Keskikylälle, Särkölän Maavehmaalle, Teuvalle ja Sälviälle.

Puimakoneita oli harvassa. Elisenvaaran Keskikylälle perustettiin puimakoneosuuskunta kertoi Pellervo-lehti heinäkuussa 1911.

Puimakonetta siirretään talosta toiseen 1930-1940-luvulla.

Koulut alkoivat, koulutyöhön liittyi muutakin kuin opiskelua luokissa. Elisenvaaran yhteiskoululaiset syysretkellä Penkkikankaan lammelle viimeisenä rauhansyönsynä 1939.

Kun ulkotyöt oli tehty, oli aika siirtyä sisätoihin. Emännät valmistautuivat talvisiin kuto-matöihin. Katri Kesseli luo kangasta, Juho Kyytinen vasaroi. Särkijärvellä 1930-luvulla.

60 Kurkijokelainen VUOTTA SITTEN...

12.9.1953

Lopotti

Yllämainitulla nimellä kutsuttiin viime aikoina Kurkijoen keskustaa, vaikka historiat kertovat sen aikoinaan olleen sekä kauppalana että kaupunkina. Kauppalana Lopotti tarkoittaa kaupakylää – tulkoon tämä sanotuksi ennen kuin laajempi esitys saadaan toimeksi Lopotista niin kuin muustakin pitäjään liittyvästä.

Kauppakylässä sijaitti koko kunnan elimistö: oikeuslaitos, Kurkijoen tuomiokunta, johon kuului useampia pitäjiä. Seurakuntia oli kaksi, molemmissa kirkot: luterilainen ja kreikkalaiskatolinen eli ortodoksinen. Viimemainittuun kuului useampia naapuripitäjiä, koska kr.katolisen opin tunnustajia oli vähäinen määrä muihin verrattuna. Kauniit kirkot antoivat tälle vuoristolaaksolle oikein kohottavan tunnelman

paikkaan oikein syvennyttäessä. Lopotti ei kylläkään näkynyt kauaksi, sillä joka suuntaan kohosivat korkeat vuoret, jotka suojasivat sitä.

Puolen vuosisataa oli siihen jo ajateltu tiheää asutusta. Olivathan katukäytävät kartoitettu ja asujille oli tullut tavaksi antaa määräsuuruinen tontti. Kauppakylän tontit olivatkin jo viime aikoina niin tarkkaan lunastetut, että suunniteltiin alueen laajentamista. Hiidenmäki oli pohjoista, Mammalan mäki itää kohti. Linnanmäki taas oli lännessä. Etelässä oleva Laatokan lahti kallioisine rantoineen oli kahtatoista kilometriä lähentelevä. Kun tätä lahden uomaa souti, alkoivat näkyä aavan meren selät. Tätä reittiä laivat kuljivat Pietariin.

Laivaranta oli viime vuosisadalla täynnä laivoja ja roomuja, jotka välittivät tavaraa ja hinasiivat sitä edestakaisin. Pietari oli se kaupunki, jossa tavaraa oli riittämiin. Mutta sinne myös

viettiin tavaraa: karjantuotteita ja metsän riistaa ym. ym. loppumattomiin. Silloin ei vielä ollut rautatietä. Karjaa viettiin maata pitkin kävellen. Hidasta se oli, vaan kauppaa piti vain tehdä ja

mennä eteenpäin. Kuulin useamman kotiväen pitävän rukouksia niiden edestä, jotka olivat näillä matkoilla, että onni seuraisi heitä näillä matkoillaan, sillä onnettomuudet eivät olleet

Elisenvaaran asemalle saatiin 1930-luvun lopulla junien lähtöaikoja osoittava laite. Kuvassa näkyvät ilta-junien lähtöajat: Viipuriin 20.02, Sortavalan 20.21 ja Savonlinnaan 20.23. Uuden laitteen vierellä asemamies Heikki Hähmi. Kurkijokimuseon arkisto nro 733.

harvinaisia. Riemun hetkiä olivat ne, jolloin karjanviejät palasivat kotia, toivat tullessaan Pietarin tuliaisista, kertoivat matkakuulumisistaan ja kehuivat onnistuneita kauppiaan.

Nuoret pojat toivat hanurin Pietarista. Se oli kylän toisista nuorukaisista ihmelaitos. Sitä sitten räävyteltiin ja useampi koetteli sen ääniä. Kotitekoinen viulu ei antanut periksi. Sen äänet olivat sulavat.

Viime vuosisadan loppupuolella muuttuivat Lopotin soittimet. Torvet antoivat juhliissa juhlatuntua. Samoin jouhiorkesteri – laulukoorot... Elämä alkoi kehittyä laajemmalle pohjalle. Nuorisoseuratyö alkoi. Se sai yllämainituilta apua toiminnalleen.

Viime vuosisadan loppupuolella rakennettiin rautatie, joka kulki Lopotin pohjoispuolta Alhon ja Elisenvaaran kylien läpi,

ensiksi Sortavalan ja sitten hiukan myöhemmin Joensuuhun. Se lamautti hiukan edellämainittua vilkasta liike-elämää, joka oli suuntautunut Laatokkaa ja Kannasta myöten Pietariin.

Savon suunnan pitäjät saivat nyt tavaransa rautatien asemilta. Laivaus ei enää ollut niin tärkeä. Viipuri tuli ostopaikaksi. Savonlinnakaan ei tarvinnut enää Kurkijokea, sillä parhaillaan eletävä vuosisata aina muutti liikennettä Savonlinnaan päin suuntautuvaksi. Elisenvaaran tulla ajan mittaan neljään suuntaan kulkeva rautatie.

Lopotti jäi nyt uinumaan oman ympäristönsä varaan. Tämä ei ollut otollista liike-elämän kehitykselle. Tukuliikkeet oli muutettava vähittäismyyntiliikkeiksi.

Tuli romahdus. Mahtavat makasiinit eli varastorakennukset hävisivät laivaranasta. Näköalat muuttuivat toisiksi. – Entiset kauppiat loppuivat. Uudet nousivat tilalle. Tuli osuuskauppojen aika. Välillä oli pienempiä lamakausia taloudellisessa elämässä. Mutta siitä taas alkoi uusi elpymiskausi. Elämä tasaantui. Ja silloin aina Lopotti elpyi ja rakensi.

A.J.

Keskustelua Elisenvaaranasta ja kirjasta

Joukko Elisenvaaranasta ja kyläkirjan suunnittelusta kiinnostuneita ihmisiä kokoontui Loimaalla pitäjäjuhljen lauantaina. Työryhmästä olivat paikalla Tapio ja Sirkka Laurén, Riitta Sainio, Veikko Siira, Maiju Salakari ja Marjaliisa Laine. Tapio Nikkari oli estynyt tulemasta kokoukseen, samoin Tauno Miikkulainen.

Elisenvaaranassa on selvitettävää

Luokkahuone täyttyi vähitellen. Keskustelu oli vilkasta ja tunnelma oli viihtyisä. Asia kiinnosti. Paljon tietoa ja saimme Kari Rahialalta, jonka arkistoista löytyi taas nimiä ja monenlaisia vihjeitä.

Riitta Sainion johdolla tarkastelimme pitkää luetteloa kaikesta siitä, mitä Elisenvaaranassa aikoinaan

oli. Oli rautatie ja rautatiekyläiset, maanviljelyskoulu, yhteiskoulu ja asemaseudun monenlaiset liikkeet. Kylästä kylään kirjassa Elisenvaaran kartoissa on 276 kohdetta, taloa tms. Näistä kaikista on tietoa paljonkin, mutta mielenkiintoisia olisivat myös kertomukset tavalisesta elämästä ja tavoista, tai muistot poikkeavista satumuksista sekä hauskoista että vähemmän hauskoista. Kerää, kysele, kirjoita muistiin ja kerro meille!

Onko laatikossasi valokuvia, joista olisi iloa muillekin? Skannauksen jälkeen palautamme ne takaisin.

Tehtävää on paljon ja vaikka lisävoimia on luovassa, tekijöitä tarvittaisiin lisää.

Seuraavasta kokouksesta Helsingissä tai muualla ilmoitamme syksyn mittaan. Silloin voi taas

Tämän talon taustatietoja kyseltiin Elisenvaaran kirjakokoukseen kutsuvassa ilmoituksessa. Vastauksia tulikin, kuten voimme oheisesta tekstistä lukea.

tuoda kuvia skannattavaksi tai jotain muuta aineistoa. Postia voi lähettää tai tuoda Kurkijokelaisen toimistoon sen aukioloaikoina.

Talotietous lisääntyi

Kokousilmoituksessa oli kaksi kuvaa. Toisessa kuvassa on Elisenvaaran Kyytisten perhe ja kysyttiin talon sijaintia. Kuva oli saanut Jorma Kyytisen vaimoineen tulemaan kokoukseen Jyväskylästä saakka, sillä kuvassa on hänen isoisänsä Pekka Kyytinen perheineen.

Talon sijainnista saimme lisätietoa Anja Naumalta

o.s. Fabritius, Turusta. Anjan tietojen mukaan hänen

isoiensä Juho Fabritius (vanhempi) oli ostanut vuonna 1927 Kyytisiltä kuvassa olevan talon. Se oli aivan lähellä ylikäytävää, jossa Sopen tie ylitti Viipurin radan parin kilometrin päässä asemalta.

Anja kertoi, että Fabritiukset olivat asuneet talossa talvisotaan saakka. Palaneen tilalle oli rakennettu

uusi talo jatkosodan aikana. Rakennuksista ja omenatarhasta ei ole jäljellä muuta kuin suuret kuuset, entinen kuusiaita. Kuusten lähellä oli ainakin vielä pari vuotta sitten jäljellä toisen entisen lähinaapurin, ratavartijan, mökki ja siinä asuttiin. Tätä taloa ei ole Kylästä kylään kirjan kartassa.

Kirjatyöryhmä

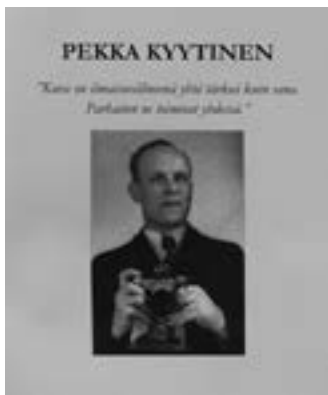

Elisenvaara koskettaa liki jokaista Kurkijoella syntynyttä ja kurkijokelaisjuurista. Rautatie ja asema on liittynyt tavalla tai toisella kaikkien elämään. Tietojen kokoaminen Elisenvaaran alueesta kiinnosti monia Pitäjäjuhlilla järjestetyssä kokouksessa.

kurkijoki.fi
on oikea
tietopankki

Lauri Pölkki: Pekka Kyytinen

Elämäkerta ahkerasta valokuvaajasta ja monen kurkijokelaisen muiston tallentajasta. Kyytisen itsensä ottamat kuvat kertovat myös miehestä kameran takana.

Hinta **27,00** (sis. alv.) + mahd. postituskulut
Tilaukset: toimitus@kurkijoki.fi, toimituksen aukioloaikoina
050-521 3336 tai Koulukuja 7, Loimaa

Paavon kynästä

Mie olin viis vuotta (33-38) mummo luon Lopoti koulua käymäs.

Sillo Lopotis käi toisinaan Nolvi Matti, hää olj tekemissää ja puheissaa omalaa-tune, et hää sai ”yleannetu” mainien.

Kerra hää män yöl yhe aikaa soittamaa aptieki yö-kelloi, aptiekkar tulj halaati pääl utsimaa: ”Mitä saisi olla?”

Matti: ”Onks aptiekis hokmannii?”

”On, mie käyn ottamas putelin.”

Matti: ”Pittääh aptiekis hokmannii ollakki”, ja läks sen silijän tien kävelemmää yön selkää.

Ukko Kosone (nimismies) pan Matil kokkakepi niskaa ja talutti rantaa: ”Elä vähää aikaa tääl näytäi, tahe mie vien siut putkaa”

Kolkyt luvul kansaliikkien puhuja käi kokkousta pitämäs, ihmiset kottii mäneessä kehuit hyvää puhujaa. Matti myöntel, mut lisäs: ”Meil käi viime viikol jokuu lahkolaissaarnaaja, hääkö puhu kippurasarvisen pässin sittaloukkuo, ni pässilt oikes sarvet.”

Enne Karjalas haastettii, lapselt puhuttii sorm tahe muu kippii tervieks. Sil kertaa Matti säästy selkäsaunalt liukkail jalkajuonil.

Muistathan tehdä muuttaessasi osoitteenmuutoksen Kurkijokelaiselle?

Lehti ei saa uusia osoitteita tietoonsa automaattisesti.

Postista saa ”Osoite muuttuu”-kortteja, jotka kulkevat ilmaiseksi.

Kurkijokelainen,
Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
puh. 050-521 3336,
toimitus@kurkijoki.fi

Kari Rahialan kokoelmasta

Kurkijoen soittokunta viime vuosisadan alkupuolelta

Henkilöt vasemmalta: Tunnistamaton, Toivo Valsta, Armas ja Yrjö Lind, Juho Kauppi, opiston puutarhuri Laine, Valter Palmu, Onni Valkeapää, Kalle Niskanen, Emil Hurme ja Siilas Palmu.

Suomen karhu uhkaamassa Venäjää

Ollessaan vielä kruununperijä Aleksanteri III osallistui joitakin kertoja karhunmetsästykseen. Tavallisesti osallistujina näillä retkillä oli vain miesväkeä. – Rautatien rakentaminen Pietarin ja Viipurin välille alkoi alkuvuodesta 1870. Jo maaliskuusta tsaari Aleksanteri II päätti tehdä seurueineen metsästysretken käyttäen uutta matkustustapaa.

Alkusyksystä annettiin Viipurin hallintomiehille käsky etsiä karhunpesiä kaupungin lähialueilta. Talvella metsästäjä-karhunpyytäjä Juho Leino ilmoittikin havainneensa kaksi pesää Heinjoella, noin 30 kilomet-

riä Viipurista itään. Retken valmistelut olivat hallitsijan mahdin mukaisia. Rautatien varsille varustettiin metsästäjille avuksi 550 ihmistä ja 30 hevosta rekineen. Lähelle Perkjärven asemaa oli erikoisesti tätä tilaisuutta varten rakennettu laitur, jonka äärelle juna pysähtyi.

Junasta poistuttuaan seurue lähti hevoskyydillä pyyntipaikalle, noin seitsemän kilometrin päähän asemalta. Saaliin määrään emme nyt kiinnitä huomiota. Meitä kiinnostavat yleiset järjestelyt, kuten seuraavallakin kerralla. Silloin metsästettiin Uudellakirkolla. Seurueen henkilömäärä oli

nyt supistettu sataan.

Kolmas metsästysretki kiinnostaa meitä erikoisesti. Silloin oli määrä kaataa karhua huhtikuussa 1874 Simolan aseman tienoilla, noin 10 kilometrin päässä Lappeenrannasta etelään.

Kruununperilliselle, siis Aleksanteri III:lle oli silloin vähällä käydä kalpaten.

Mukana oli naisiakkin, nimittäin Suuriruhtinatar Maria Aleksandrovna hovineitoineen ja tulevan hallitsijan Aleksanterin vaimo, Tanskan prinsessa Dagmar.

Simolan asemalta iloinen joukko lähti rekiky-

dillä karhunpesälle. Sää oli hieno ja mieliala seurueella loistava. Mutta pesäloukkoa lähestyttäessä iloinen tunnelma huomattavasti laski, kun piirittäjät kertoivat karhun jo ryömineen pesästä ja että se piileskeli jossain pain metsässä.

Ylijahtimestari, ruhtinas Trubetskoi päästi silloin irralleen karhukoirat ja ne pian saavuttivatkin karkulaisen. Aluksi takaa-ajon äänet loitonivat, mutta sitten koirien onnistui kääntää karhun juoksu metsästäjien suuntaan.

Valtaistuimen perijä, myöhemmin siis Aleksanteri III, ja hänen veljensä Suu-

riruhtinas Vladimir odottivat paikoilleen jäähmettyneinä, mitä nyt tapahtuu. Karhu kääntyi juoksussaan kohti ylijahtimestaria: tämä nosti aseensa ja ampui yhden ainoan laukauksen. Valtava mesikämmen kaatui muutama metrin päähän ylijahtimestarista. – Metsästäjät istuutuivat rekiin ja nostettuaan sarkan karhun kunniaksi palasivat asemalle.

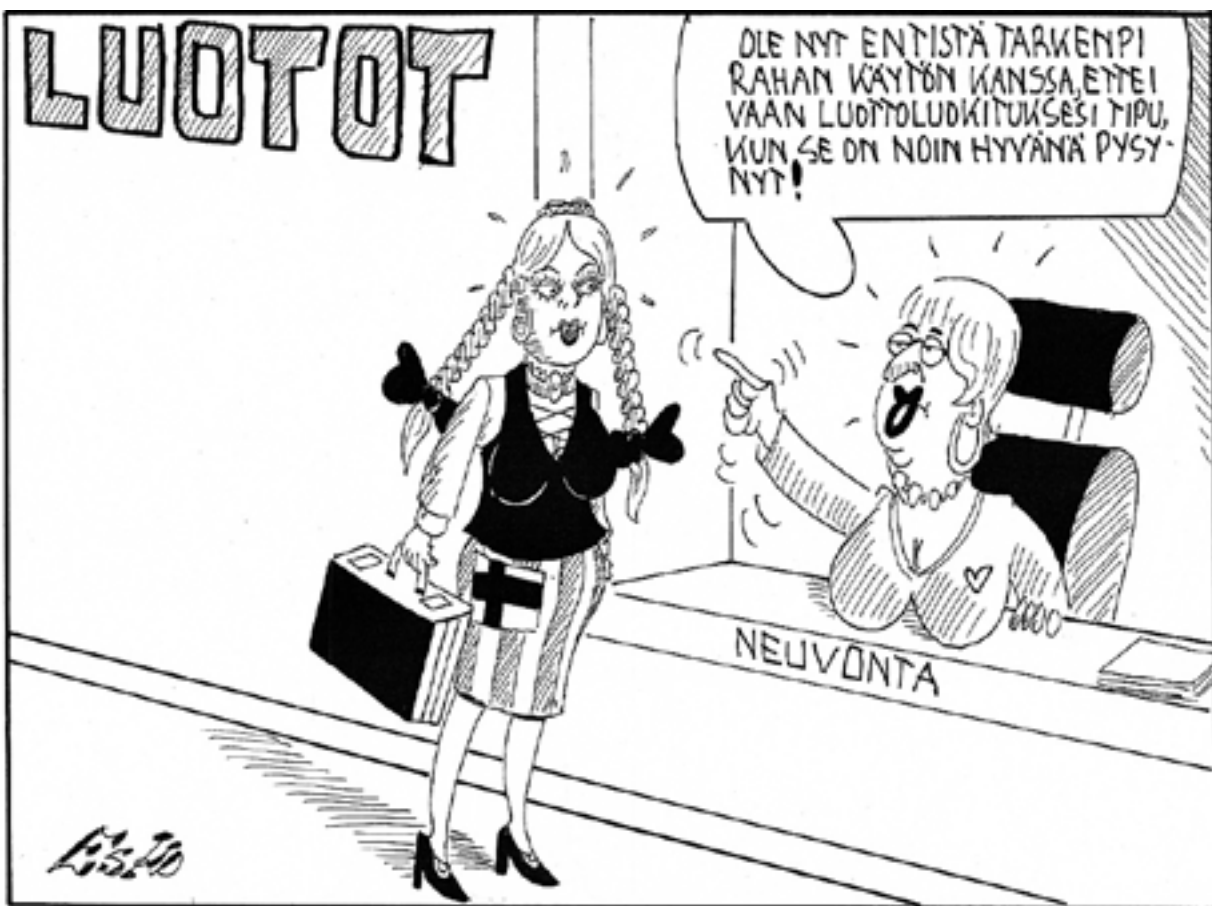
Teoksesta *Keisarit kesälo-malla Suomessa. Jorma & Päivi Tuomi-Nikula* Atena Kustannus Oy, Jyväskylä 2002

Toimitti **Veikko Siira**

Vanhoja täysiä ja vajaita vuosikertoja löytyi loimaalaisen Soldanin talon tyhjennyksen yhteydessä.
Seuraavat täydet vuosikerrat myynnissä hintaan 15 € + toimituskulut:
1975, 1976, 1977, 1986, 1993, 1994, 1995, 1996(4 kpl), 1997(2 kpl), 1998(3 kpl), 2001.
Vajaat vuosikerrat, puuttuu 1-5 lehteä hintaan 5 € + toimituskulut.
1981, 1982, 1983, 1985, 1987, 1989, 1990, 1992, 1993, 1994, 1999, 2000, 2001, 2002.
Tilaukset toimituksesta ti ja to p. 050-521 3336 tai sähköpostitse: toimitus@kurkijoki.fi.

Escon puumerkki

Ahti Kurri, Lauri Pölkki
ja Veikko Repo:

"Lasetun lammin kylä", Kurkijoen Särkijärvi

Asiaa kauniin kurkijokelaisen
kylän historiasta ja asukkaista
1600-luvulta aina vuoteen
1944 asti.

Hinta **27,00** (sis. alv.) + mahd. postituskulut
Tilaukset: toimitus@kurkijoki.fi, toimituksen aukioloaikoina
050-521 3336 tai Koulukuja 7, Loimaa

Kurkijoki- pöytästandaari

Kurkijoki-pöytästandaari
on näyttävä koriste-esine
jokaiseen Kurkijoki-
taustaiseen kotitalouteen.

Hinta **35 €**

Nouda tai tilaa
Kurkijokelaisen toimituksesta:
Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
Puh. 050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi

Tilaa Kurkijokelainen lahjaksi

allaolevalla tilauskortilla tai soittamalla
toimitukseen p. 050-5213336

**Kurkijokelaisen,
hiitolaisen ja karjalaisen
hengen vaalija.**

Tilaa nyt Kurkijokelainen, kaksi kertaa
kuukaudessa ilmestyvä pitäjälehti!
Vuosikerta vain **49** eur. Tilattuna n. 1,80 eur/kpl.

Tilaan Kurkijokelaisen

☐ Itselleni ☐ Lahjaksi

Lehden saaja

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Lahjatilauksen maksaja:

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinro ja -toimip.: _____

Pvm. _____

Allekirjoitus: _____

Palauta kuponki kirjokuoressa osoitteella:
Kurkijokelainen, Koulukuja 7, 32200 LOIMAA
tai tee tilaus sähköpostiosoitteessamme:
toimitus@kurkijoki.fi tai kurkijokelainen1@gmail.com

Kurkijoki taiteilijan silmin

Taulu omalle kankaalle

Eero Häkli tekee kalareissuja
Kurkijoelle pari kertaa vuodessa.
Yleensä hän yöpyy samassa pai-
kassa Lasasen kylässä Gennadi
Gontsarenkon ja tämän emännän
luona. Vaikka yhteistä kieltä ei
löydykään, Häklin mukaan Gont-
sarenkon emäntä on kätevä sana-
kirjan käyttäjä. Joskus paikalla
on myös tulkkaavia ihmisiä.

Häklin syntymäkotia löytyy
Lapinlahdelta kirjaimellisesti
tietömiä taivaltien takaa. Koska
talolle ei mene tietä, Gontsaren-
ko vei Häklin paikalle Lasasesta
moottoriveneellä Laatokkaa pit-
kin.

Kerran Gontsarenko myös
pyysi Häkliä tuomaan Suomesta
mukanaan maalaus kangasta tau-
lua varten. Tämän Häkli tekikin,
mutta toi enemmän kangasta
kuin yhteen tauluun menee, kos-
ka sai pakan lopun niin halvalla.
Tälle kankaalle Gontsarenko sit-
ten maalasi kyseisen, Kurkijoen
kirkkoa kuvaavan, taulun vuonna
1992.

Kehykset upea maalaus sai
vasta Suomessa. Kooltaan taulu
on kehyksineen noin 50cm X
70cm.

Kurkijoen kirkko ja kirkonkylä –DVD

Kurkijoki-Seura
Riitta Sainio
p. 040-544 7582
riitta.sainio@elisanet.fi

Kurkijoki-Säätiö
050-521 3336
toimitus@kurkijoki.fi

- 3D-animaatio
Kurkijoen kirkosta
ulkoa ja sisätiloista
- runsaasti vanhoja
valokuvia kirkosta ja
kirkonkylästä
- historiaa

25,- (+ postimaksu)
Tilaa itselle tai lahjaksi!

Murteella

Vastaukset

1. suolaisen nälästä
2. kiire
3. lasiton pieni saunalamppu
4. suu
5. kävellä hitaasti
6. viljelyhteistä laitettu pitkä-
omainen keko
7. maha
8. laskelma, selvitys
9. tee
10. patahanko, pottihanko

Asianajajia

ASIANAJAJA
on asianajajaluetteloon hy-
väksytty lakimies, jolla on
säädetty kokemus ja taito.
Asianajajan toimintaa valvo-
vat Asianajajaliitto ja oikeus-
kansleri. Asianajajatoimistot
hoitavat myös maksuttomia
oikeudenkäyntejä ja oikeus-
turva-asioita.

Asianajajatoimisto HEIKKI RANTANEN OY

asianajaja, varatuomari
Heikki Rantanen
Kauppakatu 9-11 B, Loimaa
p. (02) 762 2888, 0400 740550
toimisto@heikkirantanen.fi
www.heikkirantanen.fi

Kurkijoki-Museo

Avoinna: lauantaisin klo 12-16.

**Tervetuloa tutustumaan Kurkijoki-museon uusiin tiloihin
ja uuteen näyttelyyn, jossa kädentaidot näyttävästi esillä.**

Kuukankuja 1,
32200 Loimaa
Pääsymaksu:
aikuiset 5,00,
lapset 4.-12 v. 2,00

Tervetuloa museolle!

